

Asia käsiteltävä 13.12.2011

3

**Lausunto hallintokeskukselle ruoppausmassojen meriläjitysalueen
YVA-ohjelmasta**

HEL 2011-000031 T 11 01 01

Päätösehdotus

Ympäristölaivakunta päättäne antaa hallintokeskukselle seuraavan lausunnon koskien Helsingin Sataman meriläjituksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on tarkasteltu sangen perusteellisesti eri merialuevaihtoehtojen soveltuvuutta uudeksi läjitysalueeksi. Tarkastelussa on huomioitu merialueen syvyyttä, geologisia ja merenpohjan olosuhteita, sijaintia suhteessa ranta-alueisiin, väyliin, luonnonsuojelualueisiin ja puolustusvoimien alueisiin.

Ympäristövaikutusten arviointi tehdään pääosin asiantuntijatyönä olemassa olevien aineistojen pohjalta, mutta lisäselvityksiä aiotaan tehdä koskien vaikutuksia vedenlaatuun ja virtausolosuhteisiin, sekä vaikutuksia pohjaeliöstöön. Arvioinnin vaikutusten tulokset tullaan esittämään ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa, jonka on arvioitu valmistuvan huhtikuun 2012 loppuun mennessä.

Esitetty aikataulu on tiukka ja sen toteutuksessa tulisi ottaa huomioon talvikauden mahdollisesti aiheuttamat viivästyksset, sekä lisäselvitysten toteutuksen ajankohdan vaikutukset saatujen tulosten käytettävyyteen ja yleistettävyyteen.

Talvikaudella toteutettavien lisäselvitysten tulokset voivat olla huonosti yleistettävissä avovesiajalle, jolle varsinainen läjitystoiminta ajoittuu. Pohjaeläimistön lisäselvityksissä tulisi noudattaa voimassaolevia SFS-standardeja, sekä niissä annettuja ohjeita näytteenoton ajoittamisesta sekä näytteenottosuunnitelman laatimisesta. Virtausolosuhteita kuvaavan virtausmallin laatiminen vaatii ympärivuotisen tiedon keräämistä alueilta, arviointiohjelmassa ehdotetun 1 -1,5 kuukauden jakson sijaan, jotta virtausmallin muodostamat ennusteet ovat käyttökelpoisia eri vuodenaikoina.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan ei ole otettu mukaan maavaihtoehtoa, sillä tekijöiden mukaan ruoppausmassojen sijoittaminen maalle ei ole ympäristöllisesti, teknisesti eikä taloudellisesti kannattavaa. Kuitenkin ruoppaus- ja läjitysohjeen (YM 2004, Ympäristöopas 117) mukaan haitalliseksi arvioidut

ruoppausmassat tulee läjittää maalle. Arviointiohjelmassa tulisikin ottaa maavaihtoehto yhdeksi tarkasteltavaksi läjitysvaihtoehtoksi ja esittää lähimmät maalla sijaitsevat läjityskohteet, sekä arvioida kuinka paljon läjitysohjeen raja-arvot ylittäviä ruoppausmassoja syntyy uusilla aluerakennuskohteilla.

Arviointiohjelmasta ei esitetä arviota siitä, millä ajanjaksolla arvioitu massojen kokonaismäärä 4 - 6 milj. m³ tullaan läjittämään uudelle läjitysalueelle. Tämä tieto on erittäin tärkeä hankkeen vaikutuksia arvioitaessa. Uusien aluerakennushankkeiden käynnistyessä läjitysalueelle kohdistuu käyttöpainetta, joka saattaa hetkellisesti olla huomattavan suurta verrattuna nykyiseen läjitystoimintaan. Tämä tulisi ottaa huomioon hankkeen vaikutuksia arvioitaessa, sekä uutta läjitysaluetta valittaessa.

Arviointiohjelman mukaan sijaintivaihtoehtoilta otetaan selostusvaiheessa pohjaeliöstönäytteitä arviointityön pohjaksi. Pohjaeläinnäytteistä tullaan määrittämään laji- ja yksilömäärät sekä kokonaisbiomassa.

Hankkeen merkitykset pohjaeläimistöön tulevat olemaan merkittäviä, joten pohjaeläinnäytteistä ja merenpohjan tilasta tulisi tehdä nyt ehdotettua kattavammat selvitykset. Yhtenä eri aluevaihtoehtojen valintakriteerinä tulisi olla ehdotettujen merialuevaihtoehtojen merenpohjan tilan luokittelua (monimuotoinen pohja – lievästi muuttunut pohja - voimakkaasti muuttunut pohja – hyvin voimakkaasti muuttunut pohja - kuollut pohja) makroskooppisen pohjaeläimistön mukaan. Tämä voidaan toteuttaa arviointiohjelmassa olevan näytteenoton tulosten pohjalta. Mikäli jokin ehdotetuista meriläjitysaluevaihtoehtoista on pohjaltaan monimuotoinen ja lajisto koostuu pääosin likaantumista kättavia lajeista, niin se tulee huomioida hankkeen vaikutuksia arvioitaessa, sekä uutta läjitysaluetta valittaessa.

Pohjaeläintutkimusten yhteydessä on tärkeää tehdä havaintoja pohjamateriaalin laadusta. Mikäli pohjasedimentissä on merkkejä hapettomuudesta, se tulee huomioida läjitystoiminnan ympäristövaikutuksia arvioitaessa. Selostusvaiheessa tehtäviin pohjaeläinmäärittäyksiin tulee sisällyttää myös liejusimpukkapopulaation elinkelpoisuusluokittelu, jonka avulla voidaan tarkastella alueiden ympäristömuutoksia.

Mahdollisuuksien mukaan tulisi käyttää rannikon pehmeiden pohjien tilaa kuvaamaan kehitettyä ekologista luokitteluindeksiä (BBI), joka perustuu rannikkovesien makroskooppiseen pohjaeläimistöön. Indeksia voidaan käyttää apuna ekologisen tilan ja muutoksen arvioinnissa muiden tulosten ohella.

Vaikutuksia kaloihin ja kalakantoihin arvioitaessa tulee selvitystyössä ottaa huomioon hankkeen mahdolliset vaikutukset Vantaanjoelle nouseviin lohikaloihin sekä Vantaanjoen kalaväylään.

Arviointityön aikana selvitetään sijaitseeko hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä kohteita joihin todennäköisesti kohdistuu merkittäviä haitallisia vaikutuksia tai joiden tarkkailu muutoin edellyttää seurantaohjelman laatimista. Myöhemmin tehtävässä arviointiselostuksessa tullaan esittämään ehdotus mahdollisesta vaikutusten seurantaohjelmasta, johon sisällytetään tarkkailtavia parametreja. Tarkkailuohjelmaan tulee sisällyttää myös mahdolliset haitalliset vaikutukset linnustoon.

Esittelijä

Hallintokeskus pyytää ympäristölautakunnalta lausuntoa 13.12.2011 mennessä koskien Helsingin Sataman meriläjäityksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa.

Hankkeesta ja sen YVA-menettelystä vastaa Helsingin Satama. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii yhteysviranomaisena hankkeen YVA-menettelyssä sekä ilmoittaa YVA-ohjelman vireilläolosta.

Helsingin Sataman suunnittelee uuden ruoppausmassojen meriläjäytysalueen käyttöönottoa Helsingin edustan merialueella. Helsingin Satama on aluehallintovirastossa 11.10.2010 vireille panemassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytänyt lupaa ruoppausmassojen läjittämiseen mereen Lökkiluodon meriläjäytysalueella sekä töiden aloittamista ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä hakemukseen liitetyn suunnitelman mukaisesti Helsingin kaupungissa.

Aluehallintovirasto on 22.10.2010 päivätyssä sähköpostissa pyytänyt hakijaa täydentämään hakemusta selvityksellä Lökkiluodon soveltuvuudesta pehmeiden ruoppausmassojen läjitykseen ottaen huomioon, että alue ei ole akkumulaatiopohjaa.

Hakija on 12.2.2011 päivätyssä kirjeessä täsmentänyt hakemustaan.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 13.4.2011 antamallaan päätöksellä UDELY/4/07.04/2011 päättänyt, että Helsingin Sataman Lökkiluodon meriläjäityshankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Hakija on aluehallintovirastoon toimittamassaan 1.6.2011 päivätyssä sähköpostissa ilmoittanut, että Lökkiluodon läjitysalueen lupahakemus peruutetaan.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman laatiminen käynnistyi kesällä 2011. Arviointiohjelma valmistui lokakuun lopulla 2011, minkä jälkeen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on asettanut ohjelman nähtäville 3.11.2011 – 2.1.2012 väliseksi ajaksi. Arviointiohjelman ja siitä saadun palautteen perusteella Uudenmaan ELY-keskus antaa arviointiohjelmasta oman lausuntonsa kuukauden kuluessa nähtävillä olon päättymisestä.

Hanke

Uuden meriläjitäysalueen tarvetta on lisännyt kaupungin aluerakennushankkeiden käynnistyminen Jätkäsaarella ja Kalasatamassa, sillä näiden alueiden esirakentamiseen liittyy huomattavia merialueiden täyttöjä ja niitä edeltäviä ruoppauksia. Tulevaisuudessa kantakaupungin ympäristössä sijaitsevien Hernesaaren, Koivusaaren ja Kruunuvuorenrannan alueiden rakentaminen tulee myös edellyttämään huomattavia ruoppauksia.

Alustavasti uudelle läjitäysalueelle sijoitettavaksi suunniteltavien massojen kokonaismäärä on 4 – 6 milj. m³ ktr. Lopullinen sijoitettavien massojen määrä määräytyy jatkosuunnitteluun valittavan alueen ominaisuuksien pohjalta. Uudelle läjitäysalueelle on tarkoitus pääsääntöisesti läjittää ruoppaus- ja läjitäysohjeen mukaan haitattomaksi arvioituja ruoppausmassoja.

Nykyiset läjitäysalueet

Tällä hetkellä käytössä olevista läjitäysalueista Taulukarin läjitäysalue (27 ha) sijaitsee noin 500 m Taulukarista pohjoiseen ja noin kilometrin Helsingin Kaivopuiston edustalla olevasta Harakan saaresta etelään. Taulukarin läjitäysalueen lupa on voimassa vuoden 2013 loppuun saakka ja voimassa oleva lupa sallii enintään 2,23 milj m³ ktr (kiintoteoreettinen kuutio) uusien ruoppausmassojen läjitäyksen. Tuosta määrästä on vuoden 2011 lopulla jäljellä enää noin 400 000 m³ ktr.

Mustakuvun läjitäysalue (21 ha) sijaitsee Itä-Helsingin merialueella Villingistä kaakkoon noin 0,7 km etäisyydellä Mustakupu-nimisestä saaresta. Mustakuvun läjitäysalueella on voimassa 1.12.2009 myönnetty lupa, jonka mukaisesti alueelle saa läjittää enintään 700 000 m³ ktr, josta jäljellä vuoden 2011 lopussa on noin 600 000 m³ ktr.

Vuosaaren läjitäysalue sijaitsee noin 7 km etäisyydellä rannikolta etelä-kaakkoon Itä-Tontun saaresta. Alueella on läjitäyslupa enintään 9,5 milj. m³ ktr:n ruoppausmassoille. Vuosaaren satama ja väylä on rakennettu valmiiksi ja läjitäyspaikalle on tähän mennessä läjitetty 5,2 milj. m³ ktr massoja eli läjitäyspaikalle on luvan mukaan mahdollista läjittää vielä 4,3 milj. m³ ktr massoja. Aluehallintovirasto on muuttanut 18.8.2011 antamallaan päätöksellä (ESAVI/48/04.09/2011) Länsi-Suomen

vesioikeuden 9.7.1998 antamia Vuosaaren sataman rakentamista ja satamaan johtavaa väylää koskevia päätöksiä nrot 48-52/1998/3 kohdan 10.4.2. (ruoppausmassojen läjitys) osalta siten, että Vuosaaren meriläjitysalueelle saadaan sijoittaa Vuosaaren satama ja väylän kunnossapitoon sekä mahdollisiin kulkusyvyyssmuutoksiin liittyvät mereen läjituskelpoiset ruoppausmassat. Lisäksi meriläjitysalueelle saadaan sijoittaa Helsingin kaupungin ja Sipoon kunnan alueilta mereen läjituskelpoiset ruoppausmassat. Helsingin Sataman lupahakemus läjitystä koskevan lupapäätöksen muuttamiseksi on ympäristölaivakunnassa merkitty tiedoksi 7.6.2011 (Ymk 2011-948).

Tarkasteltavat vaihtoehdot

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan useita eri vaihtoehtoja hankkeen toteuttamiseksi. Yhteensä on tarkasteltu yli 10 eri sijaintipaikkaa, joista osa on karsiutunut toteuttamiskelvottomana jo YVA-ohjelmavaiheessa. Tarkasteltaville vaihtoehdoille on yhteinen lähtöoletus että ennen kyseisen alueen käyttöönottoa Taulukarin läjitysalue täytetään loppuun.

YVA-menettelyssä tarkasteltavat vaihtoehdot ovat

- VE 0 eli toteuttamatta jättäminen
- VE 5 Lokkiluoto
- VE 8A Koirasaari
- VE 8B Koirasaarenluodot
- VE 10 Uppoluoto
- VE 12 Mustamatala

Eri vaihtoehtojen yhdistelmiä ja niiden vaikutuksia, kuten myös läjitysmääriä, tarkennetaan YVA-selostusvaiheessa.

Esittelijä

ympäristötutkimuspäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Jari-pekka Pääkkönen, johtava ympäristötutkija, puhelin: +358 9 310 31536
jari-pekka.paakkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 [Ruoppausmassojen meriläjitysalueen YVA-ohjelma](#)

Otteet

Ote

Otteen liitteet

Postiosoite
PL 500
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
ymk@hel.fi

Käyntiosoite
Viikinkaari 2a
Helsinki
www.hel.fi/ymk

Puhelin
+358 9 310 1635
Tilinro
800012-62637

Faksi
+358 9 310 31613

Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI02012566

13.12.2011

Ystp/3

Hallintokeskus
Ympäristönsuojelu- ja
tutkimusyksikkö